

בס"ד יד' טבת ה'תשע"ו
הדלקת נרות - 16:23
צאת השבת - 17:15
רבנו תם - 17:45
שעון חורף - לפי הלוח המדוייק של "אור החיים"

שנה שש עשרה - עלון מס' 797
@ ביום שני תחילת "שובבי"ם"
@ ביום שישי כ' טבת יחולו הילולת ר' משה בן מיימון
הרמב"ם והילולת ר' יעקב אביחצירא.
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל.

כפטידין: "וויקדבו ימי"
(מלכים א' ב')

פרשת ויחי חזק חזק ויגדל חזק

בדוק ומנוסה - סגולה גדולה
להשתתף בסעודה הרביעית
בבית הכנסת "אוהל-מועד"

מלטיני הפרשיה:
← בקשתו של יעקב ליוסף: "אל נא תקברני במצרים.
← יוסף מבני את אפרים ומנשה אל אביו החולה
שיברך אותם לפני מותו.
← מתנת יעקב ליוסף "אפרים ומנשה כראובן
ושמעון יהיו לי".
← ברכת יעקב ליוסף ובניו.
← האבל על מותו של יעקב והכבוד שחלקו לו
במצרים ובכנען.
← יוסף מבטיח ומעודד את אחיו שאינו נוטר
להם שנאה וטינה והכל מהקב"ה.
← בקשת יוסף: "פקד יפקד אלוהים אתכם
והעליתם את עצמותי מזה".
"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" (מ"ח ה')
רק עתה, בעת קבלת ארץ ישראל לראשונה, יקבלו אפרים
ומנשה שני חלקים כמו ראובן ושמעון. אולם לעתיד לבוא
יקבלו רק חלק אחד, כפי שנאמר ברש"י ובתוספות (ב"ב
קכ"ב) על הפסוק: "שער יוסף אחד". (משך חכמה)
"ויקרא בהם שמי ושם אבות" (מ"ח ט"ז)
כאשר הבנים הולכים, חלילה, בדרך הרע, הוריהם
וסביהם **בושים ונכלמים** כשקוראים בהם את שם בניהם
או נכדיהם. לכן בירך אותם יעקב **שיהיו ראויים להיקרא
עליהם שם אבותיהם**, לבל תהי חרפה בכך אם ייאמר,
שהם הינם נכדיהם וינייהם של אברהם יצחק ויעקב. (מפרשים)
"שני בניך הנולדים בארץ מצרים"
בארץ מצרים...ראשי תיבות: **ב"מ**. כאן רמוז שעל אף
שאפרים ומנשה היו בארץ מצרים, ידעו את התורה
שבכתב (המתחילה באות ב' "בראשית ברא...") והתורה
שבעל-פה (המתחילה באות מ' "מאמתי קורין את שמע
בערבית") כמו ראובן ושמעון שהיו בארץ כנען.
"דן ידון עמו כאחד שבטי ישראל"
ברוב צדקו ידון דן אף את משפחתו שלו ("עמו") כמו שהוא
דן את כל שבטי ישראל, ללא משוא פנים. (פה קדוש)
ועשית עמדי חסד ואמת...
ואמת - ראשי תיבות: **ו**הספד **א**רון **מ**יטה **ת**כריכים.
עוד ר"ת- **ואמת**: נקדישים **א**בלות **מ**שניות **ת**פילות. זהו חסד
הנעשה למתים.

הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים" (מח, טו-טז)
יש לעיין, מדוע פתח ב"אלוקים הרועה אותי" ומייד
המשיך ב"המלאך הגואל וגו'": הספורנו מפרש שתפילת
יעקב הייתה, שגם כשלא יזכו למעלה העליונה של שפע
ישיר מהקב"ה, יזכו לפחות לשפע ע"י מלאך "צוה
שהמלאך הגואל אותי יברך את הנערים, אם אינם ראויים
לברכתך בלתי אמצעי (=באופן ישיר).
"ועיני ישראל כבדו מזקן" (מ"ח יז)
עשרים שנה לפני הסתלקותו, הסתגר השרף רבי מנדלי
מקוצק בחדרו והיה פרוש מהעולם הסובב אותו. תלמידו
רבי זאב מסטריקוב הסביר: כתוב "ועיני ישראל כבדו
מזקן לא יכול לראות". הדברים תמוהים: יעקב אבינו,
רגל רביעי במרכבה, עליו ייאמר שעיניו כבדו מזקן? אלא
שכאן תרגם אונקלוס: יקריין מסיבו. **נעשו יקרים
מזקנה**. שוב לא יוכלו לראות בהבלי העולם הזה.
"נפתלי אילה שכיחה הנותן אמרי עפר" (מ"ט כ"א)
נפתלי-אותיות: תפילין. כשמניחים תפילין זוכים לגאולה
וזהו **אילה-אותיות: אלה**. כמו שנאמר: הנה אנכי שולח
לכם את אילה הנביא. הנותן אמרי שפר. שפר בגימטריא:
תפילין. מכאן רמז לבר מצווה שמניח תפילין ואומר דברי תורה
ונותן אמרי שפר לפני קהל עדת ישראל. (ויאמר אברהם)
"ויזיע יאסף אב' עמיו"
יעקב אבינו לא מת בזכות ה"חסד של אמת" שעושה עמו
יוסף. **"אמת ליעקב"** בהיפוך אותיות **"יעקב לא מת"**.
"ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלהים בזה"
בזה - אותיות זה"ב. לרמוז למה שכתב הרב לקט שמואל
במערכת אבות, שיעקב כתב על טס של זהב לאסנת בת
דינה, **כל המתדבק בך מתדבק בזרע יעקב**. (מעשה חושב)
"פקוד יפקוד אלקים אתכם" (נ' כ"ה)
ס"ת של פקוד יפקוד אלקים אתכם הוא - **דס, דס, דס**. הרמז
במה שכתבו חז"ל על הפסוק: **בדמיך חיי, בזכות דס
פסח ודס מילה**, גאלו ישראל ממצרים. (בית יעקב)

פינת הנביאים והפזמונים
"וישטמוהו בעלי הצים"
אומר רש"י: ש"לשונם כחץ".

בעלי המוסר מזכירים פעמים רבות בדבריהם, כי
לשון הרע מפלחת את לב הנפגע כחץ שלוח - ולפיכך
אסורה בתכלית האיסור ומלבד זה: לשון הרע זריזה
להשתלח באובייקט שלה, כחץ קרב הנשלף מנדנו,
במטרה להרוג - וחובה להימנע מכך. **חובה של ממש!**

פסח 6066 ואח"כ עומד לצאת לאור
ספר בנושא **"כח הדיבור"** מסודר לפי פרשת השבוע
עם הסכמות של רבנים חשובים. זכות וסגולה
לתרום להשתתף ולהקדיש חלק בהדפסת הספר.
פרטים, שלמה: 050-5962588

הסירו מכתל מדוד עמי!
העלון טעון גניזה. אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן.
ניתן להוריד את העלון באתרים הדתיים "לדעת" ו-"חידוש": <http://www.hidush.co.il/> <http://ladaat.info/>

למה מת יוסף לפני אחיו?

"וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויהנטו אותו" (נ,כו) בראשית ורה (פרשה ק, ד): למה מת יוסף לפני אחיו? רבי אמר על שחנט את אביו. ומה טעם נענש יוסף על שחנטו את אביו והרי אדרבה מחמת כבוד אביו עשה כן, וכמו שפירש האור החיים שעשה כך כי כן משפט הנכבדים. ביאור הדבר יתפרש לפי הטעם המובא בזוהר למה חי דוד המלך שבעים שנה, ומובא בזוהר (וישלח נה) שדוד קיבל שנותיו מן האבות, מאברהם קיבל חמש שנים מיעקב י"ח ומיוסף ז'. והנה נחלקו בגמי' (תענית ה, ב) שאמר רבי יוחנן, יעקב אבינו לא מת, ורב נחמן הקשה על כך וכי בכדי ספדו ספדייא וחנטו חנטייא?

ואם נאמר שיעקב לא מת נמצא שהיה נותן משנותיו לדוד אפי' שהוא עצמו לא החסיר משלו שהרי לא מת? אכן למי"ד שמת ודאי היינו שהחסיר משנותיו לדוד. ומעתה היינו דברי המדרש שכיון שיוסף חנט את אביו נמצא כי סבור הוא שמת יעקב וא"כ צריך ליתן משנותיו שלו לחיי דוד, וכמו"כ יוסף היה צריך שיתקצרו שנותיו כדי ליתנם לדוד.

"בניך כשחילי זתים" - חינוך

"תהיו ילדים טובים, תתנהגו יפה"

מפרשת השבוע ניתן ללמוד על הדרך שעיקב חניך את בניו להיות מאוחדים ועל זמנים בהם ההורים כבר אינם בשביל לאחד את המשפחה. יעקב כאב טוב בודאי שאף לחנך את בניו לכך שיהיו מלוכדים ומאוחדים, יתחשבו זה בזה, יביעו תמיכה, יהיו מוכנים להקשיב זה לזה ויהיה קשר טוב ביניהם. מפרשת "ויחיי" האב ציוה לפני מותו "הקבצו ושמעו בני יעקב" הרשי"ר הירש פירש: "היו נא מאוחדים ומלוכדים לעם אחד, כי עיקר כוחכם באחדות, בקיבוץ" (כדי שאחים ואנשים בכלל) יוכלו להיות מאוחדים, חשוב להשתמש בתקשורת טובה, לומר דברים באופן גלוי ולהסביר דברים אם לא הובנו היטב, כי כל אח שונה מאחיו וכאשר אחד האחים מתנהג באופן מסוים, עשוי אח אחר לתת פרשנות שונה למעשה (פרשנות שגויה) ולהסיק מסקנות שגויות, וכתוצאה מכך עשוי להיווצר חוסר הבנה ("בלאגן" במשפחה) שגורם לעוגמת נפש ומכיוון ש"כל ישראל אחים" חשוב לכולנו להשתדל ולשמור על האחדות בכל עת כי כוחנו באחדותנו!

כל הישועות והברכות
 כפ"חס ושרה ילקובי הי"ו
 שתדמו לסעודה הרביעית בלויין
 זכות מרן עובדיה יוסף זצ"ל
 תגן בעדם, לרפואתם והצלחתם
 שיתברכו בכל מילי דמיטב
 ויתגשמו כל משאלות ליבם.
 שיזכו באושר ובפרנסה טובה.
 וברכה והצלחה לכל משפחתם
 וזיווג הגון במהרה לבנותיהם
 ולהבדיל לעיני דוד בן יהודה ז"ל

פסוקי תהלים
 בית הכנסת "אוהב שלום"
 (ליד הרבנות יבנה) מזמין את
 הציבור לשיעורו המרתק של
 הרה"ג ישראל אברג'ל שליט"א
 (בנו של הרה"ג יורם אברג'ל זצוק"ל)
 ביום שני ט"ז טבת (15-12-28)
בשעה 17:00
 השיעור להצלחת יפה כלפון ומשפחתה
 ולהבדיל לעיני מתי מעטוק ז"ל

מרות ואחיות לפסיים
 למאור וריוטל לריאף
 לרגל הולדת הבת
 שתגדל כאימותנו
 הקדושות שרה רבקה רחל
 ולאח, תזכו לחופתה
 שתצליח בכל דרכיה
 ומעשיה וברכה והצלחה
ליגאל ויעל לריאן הי"ו
ולאביטל ואהוד עמר

שיעור התורה הגדול בתבל
 ארגון "אברהם יגל"
 משדר בלויין בכל מוצאי שבת
 את שיעורו של הראשון לציון
 הרה"ג יצחק יוסף שליט"א
 בבית הכנסת "אוהל מועד"
 בשעה 20:30 השיעור יוקרן
 על גבי מסך ענק. בע"ה תתקיים
 סעודה רביעית, בחסות "בית הלחם"

ברכה והצלחה
 לשמחה בת רומיה
 שתזכה לבריאות
 איתנה ופרנסה
 טובה, ותצליח בכל
 משלח ידה. יתגשמו
 משאלות ליבה
 לטובה ולזיווג הגון
 לבנותיה עידיה
 ויפעת בנות שמחה.

ברכה והצלחה
 לתמר זאמף
 שתזכה לבריאות,
 אושר ופרנסה
 טובה שתצליח
 בכל משלח ידה
 ויתגשמו כל
 משאלות ליבה
 לטובה
 ולזיווגים הגונים.

פסוקי תהלים
 בית המדרש "נחל ליאור"
 מזמין את הציבור לשיעורו
 המרתק של הרה"ג
ישראל אברג'ל שליט"א
 (בנו של הרה"ג
 יורם אברג'ל זצוק"ל)
 ביום רביעי יח' טבת
 (15-12-30) בשעה 20:00
כל הציבור מוזמן

ברכה והצלחה
 לוי ואסתר
 דידי הי"ו
 שיזכו לבריאות,
 אושר ופרנסה
 טובה, שיתגשמו
 כל משאלות
 ליבם לטובה
 לשנים רבות
 טובות ונעימות

לעיני הצנועה והענוה
דוד יעקובי
 בן יהודה וציפורה ז"ל
 נפטר יז' טבת תשס"ב.
 ביום שלישי בשעה 10:00
 יום לימוד בבית הכנסת
 "עזרא הסופר".
 15:15 - עליה לבית
 העלמין ולאחר מכן
 מנחה, ברכות וערבית
 ב- "עזרא הסופר"

לעיני הצנועה והענוה
מרדכי לארי ז"ל
 בן שלמה ושרה שיחיו
 נפטר יז' טבת
השבת פקידת שנתו
 לעיני הצנועה והענוה
ליזה עובדיה
 בת סעודה ז"ל
 נפטרה יז' טבת
יום שלישי פקידת שנתה

לעיני הצנועה והענוה
אהרונ יעקובי
 בן דניאל ז"ל
 נפטר יט' טבת
יום חמישי פקידת שנתו
 לעיני הצנועה והענוה
זרי כהן-זדה
 בת רחל ז"ל
 נפטרה יז' טבת
יום שלישי שנה לפקידתה

מרות ואחיות לפסיים
 לריוטל והדר קפשייאף
 לרגל הולדת הבן ניי
 יה"ר שיעלה במעלות התורה
 והיראה ויצליח בכל דרכיו
 ומעשיו, שיתברך בכל מילי
 דמיטב ברוחניות ובגשמיות.
 שתזכו לשנים רבות וטובות
 וברכה למנשה קפשייאן הי"ו
 ולפיני ודינה שגב הי"ו

שבת שלום זמבורד

בריאות והחלמה איתנה :		לעיני צנועה :	
שלמה לארי בן מרים הי"ו משה נאמן בן מרים הי"ו אברהם נאמן בן מרים הי"ו מרדכי עמרני בן רבקה הי"ו ישראל פריג' רפאל בן מרים הי"ו יצחק-חי כהן זדה בן פרידה הי"ו באבאי באבאי בן מורורי הי"ו לירן מלכה בן ריטה ועמרם הי"ו	אילן רפאל פרוץ בן אנט הי"ו שרה ביבי לארי בת רבקה מנב"ת לאה בלקר בת מרסל מנב"ת שרה מוסאי בת סרוור מנב"ת סיגלית כלימי בת דינה מנב"ת רזיה סינדי בת חוה מנב"ת מרים ועלני בת גולשן מנב"ת רחל מוסאי בת ג'הרן מנב"ת	גולשן באבאי בת מרים ז"ל זוהרה אלביליה בת פריחה ז"ל מרים דויד בת פרי ויצחק ז"ל אסתר נ'אית בת שרה ז"ל טובה הרוני בת שאקוט ז"ל שרה נסימי בת ביבי ז"ל נהיית מוסאי בת פרי ויצחק ז"ל קריינא דבורה בת יואל ז"ל	מרדכי לארי ז"ל בן שלמה ושרה שיחיו בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל

”אל תקרי הליכות אלא הלכות”

טלטול שמיכה חשמלית ומאוורר בשבת

שאלה: האם מותר להשתמש בשבת בשמיכה חשמלית, או שיש איסור להזיזה בשבת מצד איסור ”מוקצה”? וכן, האם מותר להטות בשבת את המאוורר לכיוון אחר?

תשובה: הנה מצד איסור ”מוקצה מחמת גופו”, בודאי שאין לאסור, שהרי מוקצה מחמת גופו, הוא דבר שאינו ”כלי”, וגם נחשבים ”כלים”, והם בהחלט עשויים להשתמש בהם בשבת.

אולם יש לדון מצד ”כלי שמלאכתו לאיסור”. שכן אסרו רבותינו לטלטל בשבת כלים המיועדים למלאכה האסורה בשבת, כגון מעדר, מגריפה, איזמל, פטיש, שהואיל והם עשויים למלאכה האסורה בשבת, אסור לטלטלם. והרי ידוע שאסור בשבת להפעיל מאוורר. וכן אסור בשבת להפעיל שמיכה חשמלית. ולפי זה נראה לכאורה לאסור לטלטלם בשבת.

והנה התוספות (במסכת שבת דף לו.) כתבו, ש”נר”, העשוי להדליק בו, נחשב לכלי שמלאכתו לאיסור, שהרי אסור להדליקו בשבת. אולם הגאון רבי עקיבא איגר הביא שהרשב”א ועוד מרבתינו הראשונים, כתבו שנהר אינו נחשב לכלי שמלאכתו לאיסור. כי כלי שמלאכתו לאיסור, הוא כלי, שממש בעצמותו למלאכה איסור על ידי טלטולו, כמו פטיש ואיזמל, אבל דבר שהפעלתו היא באיסור, אך הוא אינו משמש לאיסור, אינו נחשב לכלי שמלאכתו לאיסור. (ומכל מקום, את הנהר אסור לטלטל מצד דין אחר, שהוא נחשב ל”בסיס לדבר האסור”).

ומעתה נראה, שהשמיכה החשמלית, וכן המאוורר, אינם נחשבים למוקצים בשבת, כיון שאינם כלים שמלאכתם לאיסור, רק הם מופעלים על ידי דבר האסור בשבת. וכן פסק הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך, והגאון רבי משה פינשטיין, שדבר המופעל על ידי כח חשמל, אינו נחשב בהכרח למוקצה, אלא אם הוא עשוי למלאכה איסור.

ולסיכום: כתב מרן רבינו הגדול זצוק”ל, שמוותר להטות בשבת את המאוורר לכיוון אחר, וכן מותר להשתמש בשבת בשמיכה חשמלית שחברה מערב שבת לזרם החשמל. אולם יש להזהר שלא יתנתק כבל החשמל מן התקע שבקיר. וכן יש להקל לאדם כבד שמיעה, לטלטל בשבת את מכשיר השמיעה שבאזנו, כיון שאינו מוקצה, אף על פי שהוא פועל על ידי כח חשמל.

טלטול ספרים וקריאת עתונים בשבת

שאלה: האם מותר לטלטל (להזיז) ולקרוא בשבת בספרי רפואה ובספר טלפונים. ומה הדין בזה לענין קריאת עתונים בשבת?

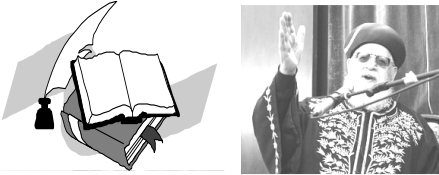
תשובה: כתב מרן השלחן ערוך (סימן שז סעיף טז): מליצות ומשלים של שיחת חולין, אסור לקרוא בהם בשבת. ואף בחול אסור, משום מושב לצים, ועובר משום אל תפנו אל האלילים.

לענין קריאת עיתון בשבת. הנה, אם הוא עיתון דתי-חרדי, שמוותר לקרוא בו ביום חול, כמו כן מותר לקרוא בו בשבת, ובלבד שלא יקרא בו ענינים של משא ומתן ומכירות וכיוצא בזה, שאסור לקרוא בהם בשבת. אבל אם הוא עיתון חדשות חילוני, שבודאי אסור לקרוא בו אפילו ביום חול, כי הוא מלא תמונות שחץ, וכתבות המלאות זימה ולשון הרע ורכילות ובזיון תלמידי חכמים וכדומה, אסור לטלטלו בשבת, ודינו כדיון עפר ואבנים, שהם מוקצים מחמת גופם, ואסור לטלטלם בשבת. ואם הוא משתמש בעיתון כדי לעטוף בו איזה דבר, ואין שום חשש מכשול מחמת כן, מותר לטלטלו בשבת לצורך עטיפה וכיוצא בזה.

ספר טלפונים, מותר לטלטלו בשבת, כיון שמופיעות בו כתובות של בני העיר, ולפעמים יש בכך צורך בשבת.

כל מה שכתבנו בזה, הוא מעיקר הדין, אבל ראוי ונכון מאד שלא לקרוא בשבת שום דבר מלבד בדברי תורה, כי לכך נועדה השבת, שיעסקו בה ישראל בתורה.

ולסיכום: מותר מעיקר הדין לקרוא בשבת בעיתון חרדי או בספרי רפואה. אבל עיתון חילוני, הרי הוא מוקצה בשבת, ואסור לקרוא בו אפילו ביום חול.

”מכל מלמד” השכלתי...”

כח הדיבור - פרשת ויחי

פרשת ויחי סוגרת את חומש בראשית. בידוע שחומש זה כל מהותו היא האמונה בבורא עולם.

בריאת העולם, יצירת אדם וחווה וילדיהם, נח וילדיו, והמבול שבא לעולם עקב מעשיו של האדם, והאבות והאמהות ונסיונותיהם הקשים והעמידה בהם. כך השאירו את חותמם על עם ישראל עד היום הזה ועד בכלל. פרשתנו ויחי ומדברת על ”מותו” של יעקב אבינו ע”ה להגיד לנו עם ישראל.

א. שצדיקים במותם נקראים חיים. ב. האבות והאמהות וכל הקדושים שבחומש בראשית הורישו לנו את האמונה. ג. אם מקיים האדם את האמונה למרות כל הקשיים והנסיונות שהחיים נותנים לנו לבחור האם לקבלם או חלילה לבעט בהם, אז הוא בגדר ויחי. כמו שהאבות באו עם חייהם מלאים, כך צריך האדם לעשות. לומדים בפרשה גם על השבטים הקדושים, שכל אחד קיבל את שמו ומהותו ותפקידו בעולם וכל אחד בעם ישראל בכל חלק שייעדו לו אבותינו הקדושים. ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה” אולי רמוז לגיל שנעלם יוסף ממנו. אומר יעקב לבנו ליוסף ”ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים”=”ס”ת אל”ס. אומר רש”י שלא יעשוני מצרים עבודת אלילים.

”אם מצאתי חן בעיניך שים”=”ס”ת כנים. אומר רש”י סופה להיות עפרה כנים ומרששין תחת גופו. ויוקח יוסף את שניהם”=”ס”ת מפתח לחיים טובים ומבורכים אלו הברכות של האבא והסבא האמא והסבתא. ”וישלח ישראל את ימינו”=”ס”ת נוחל ונוחלת. מי שמבורך זוכה בשתי נחלות, העולם הזה והעולם הבא... ”בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור”=”ס”ת התייר. דהיינו זה התייר מקיים את הפסוק בנות צעדה עלי שור. צועד ברחובה של עיר ומראה כמה חזק כמו שור ויפה כמו ראם, פותח עליו עיניים לכן הפירוש השני של רש”י: ”עלי שור” זהו חומה. מי שרוצה להנצל מעין הרע, אל יצא לרחובה של עיר, אלא מעט ולצורך ויישאר בביתו שזהו מבצר המוקף בחומות. ועוד פירוש לחומות: אלו השפתיים והשיניים שצריך האדם לשמרם תמיד סגורות ולפתוח רק בעת הצורך כי עניו שמור מעין הרע. כך מלמדנו יוסף הצדיק להישמר מעין הרע. ”יהי דן עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשך...” דהיינו ארח זה אורח הנשך זה השכן או שכנה. ”עקבי סוס ויפול רכבו אחר”=”ר”ת אסור להרבות אורחים כאלה. ישנו רמז לכח הדיבור: ”שפיפן” הוא נחש ואומר רש”י שקרוי על שם שהוא נושף. כך האדם שהבל פיו שהוא נושף יכול להרוס חייו של האחר. וממשיך עקבי סוס כך דרכו של הנחש. ”ויפול רכבו אחר” אומר רש”י שלא נגע בו. כך דרכו של המדבר לשון הרע לבוא מאחור ולדבר מאחורי גבו בלי לגעת או להתקרב לאחור. ואונקלוס תירגם כחיו חורמו, שם נחש שאין רפואה לנשיכתו. כך מלמדנו דן כמה צריך להיזהר מנחשים ההולכים על שתי רגליים ובגלל שכן או שכנה, רב עם האשה וזה מתחיל מקנאה וצרות עין. יש רמז לאדם איך להתנהג בחייו. מהתיבה וישטמה. נשים לב לאות ו בסוף ובהתחלה רמז לחומות שצריך האדם לעשות לביתו. ובאמצע התיבה שמיטה בשנה השביעית, רמז לשבעים שנותיו ויחשוב על הסוף. (עבדכם הנאמן א. ש.)

" ואבותינו סיפרו לנו "

הרב והעשיר

"מדוע אני מעדיף לבקר חולה כמוד. הן הממון הוא מחלתך, ורצוני ליטול אחד משישים מחולייך... את המחלה אטול לצורך עניי עירי ששריפה כילתה את בתיהם..."

העשיר קיים את הבטחתו והעניק מ"מחלתו" לטובת התושבים שנשרפו ביתם.

האדם נברא גם כדי להועיל לזולת, לתרום לחברה ולהרבות את כבוד שמים בעולם. איש איש בתחומו! מה רב הוא ההבדל בין הרב, שיצא לנדודים מפרכים כדי לעזור לאחיו, לבין העשיר שהעלים עיניו ממצוקת זולתו. אין דורשים מאיתנו לנדוד... נשאל עינינו סביב, נראה מה אנו יכולים לעזור, ובאיזה תחום נוכל לתרום!

כחה של מילה טובה

בפרשת השבוע, יעקב אבינו אוסף את בניו אליו, ומברך אותם בטרם מותו: "... האסף ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם בארצות הזרות, הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראלי אביכם" (בראשית מט א)

בברכות ליהודה אומר: "חכלילי עינים מין ולבן שנים מקלב", שפירושו, שבחלקו של יהודה בארץ ישראל, יהיו הרבה עצי גפן ושפע של יין, עד שמרוב שתיית יין יאדימו עיניו, (חכלילי עיניים מייך). וכן יהיה בחלקו שטחי מרעה טובים לעדרי צאן עם שפע של חלב, עד שכביכול, מרוב שתיית החלב ילבינו שיניו. (ולבן שיניים מחלב)

בנוסף לפירוש זה, דרשו רבותינו במסכת כתובות (דף קיא ע"ב), על הפסוק "ולבן שיניים מחלב", אמר רבי יוחנן: "גדול המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקו חלב", שפירוש הדברים, אדם שמחייך לחבירו (ועל ידי חיך זה מתגלות שיניו הלבנות), ובחיכו זה הוא מאיר פניו לחבירו, ומתייחס אליו בסבר פנים יפות, מעלתו גדולה יותר מאדם שנותן לחברו כוס חלב, אף שזה שרק חיך לחברו לא נתן לו בעצם כלום רק חיך.

ההסבר פשוט, אדם שמקבל כוס חלב מחברו, הוא שותה ונהנה באותו רגע בלבד, לעומת זאת אדם שמקבל חיך ומילה טובה מחברו מקבל חיזוק לזמן רב וכוחה של מילה טובה נשמרת להרבה זמן בלב המקבל.

מעשה אירע בבני ברק, בוקר אחד ניגש רב ידוע המתעסק בשלום בית, ואמר לאברך פשוט אחד ממתפללי בית הכנסת: "ישר כוח! זכית לעשות שלום בית בבית פלוני מה שאני לא הצלחתי לעשות במשך זמן רב!"

אותו אברך היה בטוח שהרב טעה בו, וניגש לאדם הלא נכון, לכן אמר לרב "כבודו טועה בי! אני מעולם לא עסקתי בשלום בית". "לא טעית", השיב לו הרב. "אכן זכית לעשות שלום בית ואסביר לך את אשר ארע."

"לפני מספר ימים ישב כאן בן ישיבה צעיר ולמד בשקידה, ואתה ניגשת אל אביו, טפחת על כתפיו, חייכת לו חיך גדול, ואמרת לו, 'אה! איזה בן יש לך! איזה מתמיד גדול! אשרי ההורים שזכו לגדל בן כזה'."

חשב האברך שניות מעטות ונזכר שאכן כך היה. המשיך הרב ואמר לאותו אברך: "דע לך ידידי, שמילים בודדות אלו שאמרת לאותו האבא, החזירו את שלום הבית שלו, ומבלי שהתכוונת, זכית לקיים מצוה גדולה של השקנת שלום בין איש לאשתו". הסביר הרב: "אחת הסיבות העיקריות לבעיות בשלום בית, היא חוסר הערכה של בני הזוג זה לזה, אך הבעיה אינה מתחילה בכך, הגורם העיקרי הוא, שהאיש או האישה אינם מעריכים את... עצמם, את כוחותיהם, את כישוריהם. וכשהאדם נמצא במשבר אימון כלפי עצמו, הוא גם לא יעריך את זולתו. כאשר יש לאדם אור בעיניים, הולך האור הזה ומתפשט על כל סביבותיו, ואז תהיה לו האפשרות להאיר פנים לאשתו ולילדיו. הכל בזכות מילה טובה אחת וחיוך רחב אחד. נלמד לעודד, לשבח, ולפרגן לכל הסובבים אותנו.

שריפה פרצה בעיירה, כילתה את בתיה, ותושביה נותרו חסרי קורת גג. רב המקום נחלץ לעזרה ויצא לדרך כדי לנדוד מעיר לעיר ולעורר את רחמי היהודים בכל אתר ואתר. תקווותו הייתה, שיהודים בכל מקום שהם יסייעו לאחיהם הנתונים בצרה להשתקם ולהקים מחדש את העיירה מתוככי האפר. ואמנם היהודים נענו בחפץ לב בהתאם ליכולתם. כל סכום שהושג, מיד נשלח לעיירה כדי להחיות את נפשות התושבים שנשבר מטה לחמם, וכדי להתחיל בלא שהות בפעולות הבניה.

במסעיו הגיע הרב לעיר אחת. הוא הלך מחנות לחנות, עורר את הלבבות והתרים למען יהודי עירתו. בהגיעו לאחת החנויות, חנות תכשיטי זהב מהודרת, סיפר את מטרת בואו. חיך בעל החנות, נתן לו "שלום עליכם" לבבי ואמר: "רואים שכבודו אינו בן המקום..."

מכאן ואילך התנהלה השיחה מתוך חלוקת כבוד הדדית, למרות שהפגישה קוטבית בין שני ניגודים. "כיצד רואים שאינני בן המקום?" שאל הרב.

"משום שאם היה כבודו בן המקום, הוא היה יודע שאינני נותן מאומה לצדקה!" השיב העשיר הקמצן ללא בוש כלשהי. "אם כך, התחלפו התפקידים", השיב הרב, "במקום שכבודו יקיים מצות גמילות חסדים, אקיים אותה איפוא אני!" "במה יקיים כבודו מצות גמילות חסדים?" שאל העשיר התמה.

"בכך שאני מקיים כאן מצות ביקור חולים", השיב הרב. תמה העשיר: "מי חולה כאן?"

ענה הרב: "כבודו הוא החולה!"

מחה העשיר: "אני בריא וחסון!"

אמר לו הרב: "הן לא יכחיש כבודו את דברי שלמה המלך, החכם מכל אדם, שאמר בספר קהלת: "יש רעה חולה ראיתי תחת השמש, עושר שמור לבעליו לרעתו". אם חנו ה' את כבודו בעושר, והוא מתפאר בכך שאינו נותן מכספו לדלים, אין ספק כי עושרו שמור לו לרעתו. שכן לאחר מאה ועשרים שנה יהיה עליך לתת דין וחשבון במרומים מדוע לא נוצל הכסף לטובה! שלמה המלך מעיד שזו רעה חולה! לכן ברצוני לקיים מצות ביקור חולים..."

צחק העשיר ואמר: "אם היה כבודו רוצה לקיים מצות ביקור חולים באמת ובתמים, היה עליו ללכת לבית החולים שם ימצא עשרות חולים הנאנקים במכאוביהם ומשוועים למבקרים, ולא היה באכאן כדי לצאת ידי חובת מצוה זו על פי דרוש והלצה..."

אמר לו הרב: "טעם כמוס עמדי, מדוע רצוני לקיים מצוה זו דוקא כאן, ולא אגלהו, אלא אם כן תבטיח לי להרים תרומה למצוה זו..."

התלבט העשיר אם להסכים להצעת הרב. לבו אמר לו להסכים. אמנם, הוא אינו נותן צדקה לעולם, אולם הרב שניצל מולו הוא אדם מסקרן ולא שגרת. יתכן שהוא ישמע מפיו ידיעה מעניינת. בסוף גברה הסקרנות, והעשיר אמר: "מוסכם, הבה ואשמע!"

אמר הרב: "הלא ידעת מה אמרו חז"ל על פרשת ויחי, כי בתחילה היה יעקב אבינו חולה אנוש, ורק בבוא יוסף לבקרו כתוב: "ויתחזק ישראל, וישב על המטה" (בראשית מ"ח, ב'). ומדוע? משום שהמבקר את החולה, נוטל אחד משישים מחוליו, כמובא בתלמוד במסכת נדרים (דף מ', ע"א). הדבר רמוז בפסוק בתיבת 'המטה', שהיא בגימטריה חמישים ותשע, כי חלק אחד נלקח על ידי המבקר". "עתה ודאי תבין", חיך הרב,